

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

**Onderwijsinspectie**

Hendrik Consciencegebouw  
Koning Albert II-laan 15  
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be  
www.onderwijsinspectie.be

---

**Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool - De Griffel te MAASMECHELEN**

---

Hoofdstructuur basisonderwijs

Instellingsnummer 104604

Instelling Vrije Basisschool - De Griffel

Directeur DANIELLE STAPPERS en KRIS SALDEN

Adres Marie Joséestraat 4 - 3630 MAASMECHELEN

Telefoon 089-76.47.21

Fax 089-77.51.73

E-mail directie@degriffeleisden.be

Website www.degriffeleisden.be

Bestuur van de instelling VZW Kat. Basis Eisden-Tuinwijk

Adres Marie Joséestraat 4 - 3630 MAASMECHELEN

Scholengemeenschap Vrije Basisscholen Maasmechelen-Noord

Adres Langstraat 30 - 3630 EISDEN

CLB Vrij CLB Maasland

Adres Deken Bernardstraat 4 - 3630 MAASMECHELEN

Dagen van het doorlichtingsbezoek 01-12-2014, 02-12-2014, 04-12-2014

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 04-12-2014

Datum bespreking verslag met de instelling 17-12-2014

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Paul LEMMENS

Teamleden Frieda THIELS

## INHOUDSTAFEL

|                                                                                                      |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>INLEIDING.....</b>                                                                                | <b>3</b>  |
| <b>1 SAMENVATTING.....</b>                                                                           | <b>5</b>  |
| <b>2 DOORLICHTINGSFOCUS .....</b>                                                                    | <b>8</b>  |
| 2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....                                                       | 8         |
| 2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....                              | 8         |
| <b>3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....</b>                                      | <b>9</b>  |
| 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden? .....                                            | 9         |
| 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen? .....                                        | 9         |
| 3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands .....                                                           | 9         |
| 3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie .....                                                     | 9         |
| 3.1.1.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie .....                                       | 9         |
| 3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands .....                                                            | 12        |
| 3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie .....                                                      | 16        |
| 3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en<br>hygiëne'?..... | 18        |
| 3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....                                   | 18        |
| 3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....                                            | 19        |
| <b>4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT? .....</b>                                                 | <b>20</b> |
| 4.1 Leerbegeleiding .....                                                                            | 20        |
| 4.2 Evaluatiepraktijk .....                                                                          | 22        |
| <b>5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL .....</b>                                                         | <b>24</b> |
| <b>6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL .....</b>                                                     | <b>26</b> |
| 6.1 Wat doet de school goed?.....                                                                    | 26        |
| 6.2 Wat kan de school verbeteren? .....                                                              | 27        |
| 6.3 Wat moet de school verbeteren?.....                                                              | 27        |
| <b>7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN .....</b>                                           | <b>28</b> |
| <b>8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG .....</b>                                            | <b>28</b> |

## INLEIDING

### De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
  2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
  3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

### Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP0-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be).

### Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
  - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen  
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.  
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIP0-referentiekader:
    - het onderwijsaanbod
    - de uitrusting
    - de evaluatiepraktijk
    - de leerbegeleiding.
  - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
  - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
  - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
  - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
  - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
  - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.  
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

### **Het advies**

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

### **Tot slot**

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

[www.onderwijsinspectie.be](http://www.onderwijsinspectie.be) en [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be)

# 1 SAMENVATTING

Dit verslag rapporteert over de doorlichting van basisschool De Griffel. Deze basisschool werd net voor de eerste wereldoorlog opgericht door de toenmalige Mijnmaatschappij en ligt centraal in de tuinwijk te Eindhoven-Maasmechelen, te midden van vele vroegere mijnwerkerswoningen. Het statige gebouw werd enige jaren geleden grondig gerenoveerd met behoud van zijn typische architectuur en bestaat uit twee naast elkaar liggende afdelingen, waar het lager en het kleuteronderwijs onderdak vinden. Het recent gewijzigde beleidsteam bouwt met een gestructureerde aanpak aan een geleidelijk vernieuwend beleid. De directeur wordt hierbij omringd door twee zorgcoördinatoren en een team van jonge en ervaren leerkrachten. De school profileert zich in hoofdzaak als een buurtschool, waar welbevinden en graag naar school komen hand in hand gaan met duidelijke afspraken en discipline. Ze vertoont een laagdrempelige ouderwerking en is betrokken bij het sociale buurtleven. De leerlingen worden vooral gerekruteerd uit de nabije omgeving en zijn hoofdzakelijk van multiculturele afkomst. Behoorlijk wat gezinnen en kinderen kampen met enige taalproblematiek. Toch ziet het Griffelteam de multiculturele samenstelling van de schoolpopulatie als een meerwaarde en een uitdaging om met een groot hart hard te werken aan de brede ontwikkeling van deze kinderen.

Op basis van het vooronderzoek van 24 november 2014 bepaalde de onderwijsinspectie de focus, die ze tijdens de doorlichting verder onderzocht. Ze ging in de kleuterafdeling de inspanningen na van het team om voor Nederlands en wereldoriëntatie de ontwikkelingsdoelen na te streven. In de lagere afdeling onderzocht ze de resultaten van het schoolteam om voor Nederlands en wereldoriëntatie de eindtermen te bereiken. Daarnaast peilde de onderwijsinspectie naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de leerbegeleiding en de evaluatiepraktijk en onderzocht ze aspecten van het algemeen beleid. Ten slotte onderzocht ze ook een selectie van de regelgeving en de mate waarin de school aandacht heeft voor de woonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de leeromgeving.

Het onderzoek naar de onderwijsdoelstellingen in de lagere afdeling wijst uit dat het schoolteam voor beide leergebieden aan de verwachtingen van de overheid voldoet. Het realiseert voor Nederlands en wereldoriëntatie een aanbod dat voldoende samenhang vertoont, evenwichtig samengesteld en gradueel opgebouwd is. Rekening houdend met de leerlingenkenmerken, zetten de onderwijzers meer en meer in op basisvaardigheden om maatschappelijk te functioneren. Hiertoe organiseren de onderwijzers een onderwijsaanbod met ruime aandacht voor woordenschat- en taalvaardigheidsontwikkeling. Spreken, de spreekdurf verhogen en groeien in taalschat en zinsbouw ondersteunt het team met een verscheiden aanbod. Ook het leesonderwijs focust sterk op deze doelen. Voorlezen, boekenaandacht, een werking naar het technische en studerend lezen en het promoten van leesplezier komen veelvuldig in het aanbod voor. Toch vindt het team het schrijfonderwijs ook belangrijk. Er is structureel veel aandacht voor spelling. Creatieve schrijftaken verwerken de onderwijzers tot functionele en haalbare opdrachten voor de leerlingen. Een onderwijsleerpakket ondersteunt het aanbod, waarin ook de evaluatiemiddelen hun oorsprong vinden. De evaluatie is voldoende ruim, maar het spreekonderwijs vindt vooralsnog geen weg naar de rapportering.

Het wereldoriënterend onderwijs werd een drietal jaren geleden grondig aangepast, nadat het team onvolledigheid en overlap van haar aanbod vaststelde. Vanuit beleven, waarnemen, exploreren en met activerende werkvormen, mede onderbouwd door een breed gamma aan leeruitstappen en extra-murosactiviteiten vullen teamleden de verschillende domeinen met voldoende samenhang en evenwicht. Een veelheid aan leerplandoelen in de planningsdocumenten bemoeilijkt het bewaken van de volledigheid nog enigszins. Tijd- en ruimtekaders, hoewel net zoals de thema's wel in het klasbeeld aanwezig, zijn nog voor enige aanpassingen vatbaar. Vooral de hogere klassen weten de actualiteit een duidelijke plaats te geven in het geheel, met kansen tot groei in burgerzin, kritische ingesteldheid en maatschappelijke integratie. De evaluatie is sterk talig en deels kennisgericht. Teamleden zoeken naar vormen van breed evalueren, die naar doelen naar vaardigheden, inzichten en attitudes peilen en in de rapportering betrokken kunnen worden.

In tegenstelling tot de lagere afdeling voldoet de kleuterafdeling niet aan haar maatschappelijke opdracht. Voor de beide leergebieden is het aanbod onvoldoende dekkend voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen. De volledigheid binnen de domeinen, de graduele opbouw en de beeldvorming op dominante leerplandoelen zijn onvoldoende aanwezig. Aan de basis daarvan ligt het feit dat de visie en de inhoud van de leerplannen al jaren geen onderwerp zijn van studie of een baken vormen voor het uitzetten van een gericht aanbod. Planningsdocumenten richten zich enkel op vrij algemene ontwikkelingsaspecten. Doelenlijsten voor weerkerende activiteiten zijn er niet. De observaties berusten hoofdzakelijk op de screening van welbevinden en betrokkenheid en enkele fragmentaire elementen uit de totale persoonlijkheidsontwikkeling. Deze aanpak zorgt er voor dat de kleuteronderwijzers onvoldoende ontwikkeling of effecten kunnen aantonen op relevante leergebiedgebonden leerplandoelstellingen. Toch stelt de inspectie ook hier mooie praktijkvoorbeelden vast. De kleuteronderwijzers besteden toenemende aandacht aan de talige ontwikkeling via woordenschatactivering. In vele klassen zijn er behoorlijk wat boeken aanwezig, maar een intentionele benadering van een aantal hoeken tot opwaardering van het taalonderwijs ontbreekt. Kleuters krijgen kansen om de nabije omgeving te verkennen. Vele thema's spelen in op de leefwereld van de kinderen, maar een meer doordachte uitwerking op basis van specifieke doelen, leergebiedoverschrijdend en kleutervriendelijk ingekleed, ontbreekt vooralsnog. De inspectie verwacht tegen einde 2017 een meer op leerplandoelen gerichte aanpak, die zich vertaalt in een intentioneel aanbod, waaruit ook relevante effecten afgeleid kunnen worden.

Uit het onderzoek van de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de leerbegeleiding blijkt dat de school over de nodige mensen, middelen en structuren beschikt om zowel op school-, klas- als leerlingenniveau efficiënte ondersteuning te bieden. De twee zorgcoördinatoren en de klasgebonden ondersteuners en de SES-lestijden (socio-economische status) in de reguliere werking helpen elk op hun niveau om aan brede zorg, in de klas of een verdiepende werking, een antwoord te bieden. Dit leidt tot een gestage groei van de kwaliteit van de leerbegeleiding. Er ligt voor alle teamleden nog een uitdaging in het optimaliseren van de differentiatiemogelijkheden binnen haalbare perspectieven. In de kleuterafdeling liggen groeikansen in een rijkere invulling van een aantal hoeken vanuit een doordacht gevarieerd aanbod en gelinkt aan dominante doelen. De wereldklas werkt de individuele werkplannen nog minder uit als een instrument ter ondersteuning van een talige ontwikkeling en socialisatie op basis van de individuele en leerlingsspecifieke noden.

De evaluatiepraktijk in de kleuterafdeling is omwille van de ontbrekende relatie met de leerplannen momenteel te weinig doelgericht en doeltreffend. De kleuteronderwijzers hanteren een aantal gestandaardiseerde tests, maar deze geven in mindere mate een meerwaarde aan de praktijk. In de lagere afdeling beschikken de teamleden over redelijk behoorlijke outputgegevens, zowel vanuit de onderwijsleerpakketten als vanuit genormeerde toetsen. Een aantal gegevens leidt tot bijstellingen in het aanbod of tot remediëringsactiviteiten. Voor muzische aspecten maakte de school duidelijke afspraken naar een domeinbenaderende aanpak. Hiervoor werkt het team reeds langere tijd samen met een externe organisatie. Schoolse aanzetten tot breed evalueren binnen wereldoriëntatie moeten nog een weg vinden naar de rapportering. Voor de evaluatie van de leergebiedoverschrijdende eindtermen hebben de teamleden weinig aandacht. Het sportrapport is een voorbeeld van goede praktijk.

Het onderzoek naar het algemeen beleid toont aan dat het schoolteam er in slaagt de vernieuwde visie vanuit het eigen opvoedingsproject meer en meer gestalte te geven. Het beleid faciliteert deze aanpak door in te zetten op een degelijk participatief en gedragen beleid. Teamleden ervaren een vlotte communicatie en informatiedoorstroming en geven te kennen tezamen een hecht team te vormen dat samen school wil maken. Verschillende vormen van formeel, maar ook informeel overleg blijken belangrijke hoekstenen te zijn in de organisatie en de besluitvorming. De directeur geeft teamleden behoorlijke vrijheden, waarvoor zij dan ook verantwoordelijkheid opnemen. Het bewaken van aankomende vernieuwingen, deze goed afbakenen en grondig uitwerken, ondersteunen en opvolgen, blijft een uitdaging. In de analyse van een aantal outputgegevens schuilen mogelijkheden in functie van de kwaliteitszorg.

Het onderzoek naar de 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne' wijst uit dat de school voldoet aan deze voorwaarde. Mogelijke tijdsbeschikking, de regelmaat van weerkerende controles en de uitwerking van dit beleid via het zeer recent aangekochte digitale pakket blijven enkele aandachtspunten. Het onderzoek naar geselecteerde aspecten van de overige erkenningsvoorwaarden toont aan dat het schoolteam deze respecteert. De onderwijsinspectie geeft een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne' en de 'overige erkenningsvoorwaarden'.

Voor de lagere afdeling is het advies voor de leergebieden wereldoriëntatie en Nederlands gunstig. Het schoolteam kan zelf de verdere onderwijskwaliteit bijsturen of borgen en zich hierbij laten inspireren door de vaststellingen in dit verslag. Voor de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie in de kleuterafdeling is het advies gunstig beperkt in de tijd. De kleuteronderwijzers moeten grondig investeren in verdiepte leerplankennis, met het oog op het uitzetten van een volledig aanbod door het toepassen van de leerplannen. Het uiteindelijke doel is hierbij het nastreven van de ontwikkelingsdoelen bij de kleuters.

## **2 DOORLICHTINGSFOCUS**

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

### **2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus**

#### **Kleuteronderwijs - Leergebieden**

Nederlands  
wereldoriëntatie

#### **Lager onderwijs - Leergebieden**

Nederlands  
wereldoriëntatie

### **2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus**

#### **Onderwijs - Begeleiding**

Leerbegeleiding

#### **Onderwijs - Evaluatie**

Evaluatiepraktijk



### 3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

#### 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

##### 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

###### 3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

###### Voldoet niet

De kleuteronderwijzers streven de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied Nederlands in onvoldoende mate na. De planning en de uitvoering van het onderwijsaanbod missen doelgerichtheid, evenwicht en graduele opbouw. Activiteiten, speelleerhoeken en werkvormen bieden te weinig kansen tot taalverwerving en taalproductie in krachtige interactie. Schoolafspraken sturen de evaluatie en de opvolging van de taalvaardigheid van de kleuters te weinig aan.

###### 3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

###### Voldoet niet

De kleuteronderwijzers streven de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied wereldoriëntatie in onvoldoende mate na. De kansen die kleuters krijgen om via een explorerende en onderzoekende houding ervaringen, inzichten en vaardigheden op te bouwen, starten te weinig vanuit de visie en de kerngedachten van de ontwikkelingsdoelen. Uitgangspunten en doelen van het leergebied zijn onvoldoende terug te vinden in de planning en de uitvoering van de klaspraktijk. Aanbod en aanpak illustreren geen doelgericht, volledig, evenwichtig en gradueel samenhangend onderwijsaanbod.

###### 3.1.1.3 Kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie

**Curriculum**  
**Onderwijsaanbod**  
*Referentiekader*  
*Planning*  
*Evenwichtig en volledig*  
*Samenhang*  
*Brede harmonische vorming*  
*Actief leren*

De leerkrachten uit de kleuterafdeling baseren zich hoofdzakelijk op een werkinstrument van de eigen koepel om het onderwijsaanbod vorm te geven. Uit dit werkinstrument selecteren teamleden vaak dezelfde, algemeen geformuleerde doelen. De noodzakelijke koppeling met de leerplandoelen ontbreekt. Voor het leergebied Nederlands, noch voor wereldoriëntatie is het leerplan richtinggevend. Teamleden missen belangrijke inzichten over de visie, de uitgangspunten en de aanpak voor beide leergebieden. Afspraken en leerlijnen brengen de (taal)ontwikkeling niet in kaart waardoor het onderwijsaanbod nog te veel intuïtief verloopt en niet altijd aansluit bij de ontwikkeling en de individuele noden van de kleuters. De bijgewoonde activiteiten, gesprekken, plannings- en evaluatiedocumenten bieden onvoldoende indicaties dat de kleuteronderwijzers een voldoende breed, gestructureerd, evenwichtig en samenhangend aanbod nastreven. Een valide bewaking of evaluatie ontbreekt waardoor de kleuterafdeling te weinig zicht heeft op eventuele hiaten en overlappingsen.

Een jaarplanning spreidt de thema's over het schooljaar bij de meeste kleuteronderwijzers. Met een weekschema brainstormen de leerkrachten over mogelijke activiteiten bij het thema. De elektronische dagplanning koppelt de activiteiten aan de nagestreefde ontwikkelingsaspecten, al of niet aangevuld met subdoelen. Sporadisch en informatief raadplegen enkele teamleden de leerplandoelen.

De leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie kennen een geïntegreerde aanpak binnen de thematische werking. De thema's sluiten aan bij de leef- en de

belevingswereld van de kinderen. Om de werkelijkheidswaarde van de thema's te verhogen, sluiten een aantal thema's grotendeels aan bij de jaarkring. Leerkrachtafhankelijk kunnen kleuters zelf thema's of ideeën aanreiken. Voor de invulling van de thema's putten de kleuteronderwijzers hoofdzakelijk uit bronnenboeken, eigen ervaring en de materialen uit de schoolmediatheek. Op informele wijze overleggen de kleuteronderwijzers over mogelijke activiteiten. Schoolafspraken sturen de opbouw en de uitwerking van een thema niet aan. Om de werkelijkheidsgerichtheid van het aanbod te verhogen, brengen de teamleden levensechte materialen in de klas. Uitstappen in de buurt en de omgeving of de inbreng van externen in de klas verhogen de realiteitswaarde.

Samen met een pedagogisch begeleider, reflecteerde het team over de meerwaarde van het gezamenlijk ontwikkelen van gradueel opgebouwde hoekenfiches. Een eerste aanzet voor de bouwhoek werd gegeven. Het team beschikt momenteel niet over overzichten met doelen voor weerkerende activiteiten. Gebruikte materialen, afspraken en beoogde ontwikkelingsaspecten werden genoteerd maar ook hier ontbreekt een verdieping vanuit het leerplan.

De meeste kleuters hebben het Nederlands niet als thuistaal. De kleuteronderwijzers erkennen de veelal moeilijke taalontwikkeling en woordenschatverwerving. Met het woordenschatproject en de ondersteunende activiteiten in de taalklas geeft het team de taalvaardigheid en de woordenschatverrijking extra impulsen. Het team is ervan overtuigd dat wereldoriëntatie en taalonderwijs hand in hand gaan. Vertrekkend vanuit deze visie op onderwijs, liggen er nog heel wat mogelijkheden in de ontwikkeling van een schoolwerking die beslissingen over een verticale samenhang (leerlijn) voor de verschillende leeftijdsgroepen, leergebieden en ontwikkelingsstadia ondersteunt. Een graduele opbouw van thema-inhouden, specifieke themawoordenschat, rekentaal, op de wereld georiënteerde begrippen en leeftijdsgebonden ontwikkelingsmaterialen vormt een werkpunt.

Ook voor wereldoriëntatie is de invulling van het onderwijsaanbod nog te weinig doelgericht en samenhangend. Een doorgaande lijn op schoolniveau ontbreekt waardoor evenwicht en volledigheid in het gedrang komen. De bestaansdimensie 'mens en samenleving' krijgt vanuit de rijkdom van een multiculturele kleutergroep een concrete en levensechte invulling. Daarentegen kent 'mens en techniek' een minder diepgaande benadering. In de dagelijkse activiteiten zijn er nog groeikansen naar bewuste tijdsbeleving, tijdsstructurering en het meten van de tijd.

Om de aansluiting op de lagere afdeling te stroomlijnen, stemmen leerkrachten onder meer de voorstelling van hoeveelheden, het gebruik van kalenders en het letterschrift op elkaar af.

**Onderwijsorganisatie**  
*Onderwijstijd*

Er liggen heel wat groeimogelijkheden om via rijke, uitdagende doe-activiteiten zowel het communicatief vermogen als de denk- en de taalontwikkeling van kleuters te stimuleren. Zelfstandig waarnemen, exploreren en experimenteren kunnen aan belang winnen alsook het pictogramgebruik ter bevordering van het zelfstandig werken. Symbolen, getalbeelden, letters en stappenplannen brengen kleuters tot het besef dat deze een visuele boodschap overbrengen. Een gestructureerde opbouw in het zelfstandig gebruik hiervan, het visualiseren van klasafspraken en het dagelijks functioneel gebruik van de kalender kan de school kritisch bekijken.

In enkele klassen is de planning voor het aanbod in de namiddag uiterst beperkt.

Een te enge interpretatie van 'vrij en zelfstandig spelen' zorgt voor gemiste kansen op het vlak van een rijk en intentioneel aanbod en een doelgerichte begeleiding. In de leeftijdsgemengde groepen plannen leerkrachten zelden doelbewust een specifiek aanbod voor kleuters van verschillende leeftijden.

Een kritische reflectie over het doelgericht gebruik van de beschikbare onderwijstijd vormt een aandachtspunt. De opstart van de activiteiten kent nogal wat onderbrekingen, overgangsmomenten tussen de activiteiten en de eet-, plas- en jasmomenten vergen te veel onderwijstijd en reduceren het aantal waardevolle leermomenten en leerkansen.

**Materieel beheer**  
**Uitrusting**  
*Ontwikkelingsmaterialen*

De meeste klassen beschikken over een rijk gevulde lees- of boekenhoek. Hoeken met expliciete aandacht voor het stimuleren van de luister- en de spreekvaardigheid zijn minder aanwezig.

In de meeste klasgroepen weerspiegelt de klasinrichting het thema. Toch blijven er nog kansen liggen om de speelwerkhoecken doordacht in te richten en doelgericht te verrijken met (talige) materialen die passen bij het thema en tegelijk ook uitnodigen tot zelfstandig exploreren, experimenteren en onderzoeken. Ook is de progressieve opbouw van de speelwerkhoecken over de verschillende klasgroepen heen weinig transparant.

De rijk gevulde schoolmediatheek biedt naast algemene achtergrondinformatie en ontwikkelingsmaterialen ook onderwijsleerpakketten en materialen aan.

**Infrastructuur**

Het schoolgebouw heeft een nette, ordelijke en aantrekkelijke uitstraling. Leerkrachten hebben oog voor een functionele, gezellige en uitnodigende klasinrichting.

**Evaluatie**  
**Evaluatiepraktijk**  
*Evenwichtig en representatief*  
*Kindvolgsysteem*  
*Gericht op bijsturing*

De meeste leerkrachten noteren sporadisch losse observaties. Leerkrachten van de oudste kleuters vullen klasscreenings in rond de verschillende ontwikkelingsaspecten.

Het kleutervolgsysteem zorgt nog niet voor een breed en evenwichtig observatiekader. De screening van welbevinden en betrokkenheid vormt een centraal item. Leerkrachten vertrekken hierbij niet vanuit een gemeenschappelijk beoordelingskader waardoor de objectiviteit sterk afhangt van persoonlijke interpretaties. Net zoals de planning van het aanbod, richt de observatie en de evaluatie zich op ontwikkelingsdomeinen en -aspecten en niet op het beheersen van relevante leerplandoelen. Vermelde observatievaststellingen verwijzen veelal naar vrij algemene aspecten van de persoonlijkheidsontwikkeling. De school beschikt over weinig genormeerde materialen om voor taal en wereldoriëntatie de ontwikkeling van kleuters in kaart te brengen. Teamleden ervaren de meerwaarde ervan als eerder gering.

Een taalvaardigheidstest laat toe om de receptieve en productieve taalvaardigheid van vierjarigen te observeren en te vergelijken. Risicokleuters worden zo gedetecteerd en krijgen onder meer in de taalklas een taalstimulerend aanbod. De school blijft zoeken naar een strategie om de taalachterstand weg te werken. Ze legt hierbij vooral het accent op een leerlinggerichte werking en minder op een onderwijsgerichte aanpak. De resultaten van een schoolrijpheidstoets bij de vijfjarigen vormen de basis voor individuele of groepsbijsturingen.

Een beperkte selectie van specifieke, dominante en nagestreefde leerplandoelen, leeftijdsgebonden themawoordenschat en opgebouwde begripsvorming vormen nog geen baken voor het observeren en evalueren van de ontwikkeling van de kleuters.

**Begeleiding** Occasionele en gerichte observaties, aangevuld met de informatie uit het  
**Leerbegeleiding** kleuterdossier en de informele gesprekken, dragen bij tot de beeldvorming.  
*Beeldvorming* Binnen het zorgbeleid fungeren de klasleraren als eerstelijnsverantwoordelijken  
*Zorg* en staan zij in voor het bieden van de basiszorg. Dit gebeurt voornamelijk via  
stimulering en individuele of groepsondersteuning.

Een fulltime zorgcoördinator coördineert het zorgbeleid. Het multidisciplinair overleg informeert de verschillende partners over specifieke ontwikkelingsmoeilijkheden of gedragingen van kleuters. De zorgcoördinator reikt een aantal instrumenten en mogelijkheden aan die het handelingsgericht werken met risicokleuters ondersteunen. Meerdere zorginitiatieven zijn waardevol en in groeiende mate handelingsplanmatig, maar beperken zich vooral tot momentane hulpverlening. Uit de planningsdocumenten van de kleuteronderwijzers is niet af te leiden wat zij zelf met de zorgbehoevende kleuter doen noch wat het effect ervan is. Het vrijblijvende karakter, het gebrek aan doelgerichtheid en planmatigheid hypothekeren het effect van deze acties.

**Sociale en emotionele begeleiding** De school streeft naar een stimulerend pedagogisch klimaat waarin  
*Sociale vaardigheden* kleuters zich veilig en geborgen voelen. De kleuteronderwijzers vertrekken vanuit  
*School- en klasklimaat* een positieve benadering en wensen voor kleuters optimale kansen te creëren.

**Professionalisering** Intensief en duurzaam investeren in de eigen professionaliteit blijft een  
**Deskundigheidsbevordering** belangrijk aandachtspunt om de talrijke uitdagingen die de huidige  
*Interne expertise* onderwijscontext, de maatschappij en de specifieke leerlingenpopulatie met zich  
*Nascholingen* meebrengen, aan te kunnen.  
De kleuterwerking richtte zich de voorbije jaren weinig systematisch op de verkenning en de implementatie van de (nieuwe) leerplannen. Hierdoor is de kennis van de visie, de uitgangspunten, de kerngedachten van de leerplannen en de leerplandoelen bij de meeste leerkrachten onvoldoende toereikend.

#### 3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands

##### Voldoet

De lagere afdeling bereikt in voldoende mate de eindtermen voor Nederlands. Het aanbod verzekert een evenwicht tussen de domeinen. De onderwijzers besteden vanuit de specifieke leerlingenkenmerken aandacht aan taal- en woordenschatactivering, het lees- en schrijfonderwijs. Een aantal toetsen en gegevens uit gestandaardiseerde tests weerspiegelen de bereikte effecten bij de kinderen.

**Curriculum** De onderwijzers hanteren vanaf het tweede leerjaar een onderwijsleerpakket,  
**Onderwijsaanbod** dat zij met een aanvullende spellingmethode vervolledigen. Dit pakket sluit aan  
*Referentiekader* op een aanvankelijke leesmethode voor de aanvangsklassen. De consequente  
*Planning* hantering staat borg voor een evenwichtige domeinvulling en staat impliciet  
*Evenwichtig en volledig* garant voor de realisatie van een aanbod gericht op de eindtermen en de  
*Samenhang* leerplandoelen. De systematiek in de opbouw zorgt voor een aanbod in  
*Brede harmonische vorming* voldoende graduele samenhang. De onderwijzers hanteren in hun digitale  
*Actief leren* planningsdocumenten leerplandoelen, die via de handleidingen ingebracht worden. Sporadisch formuleren ze ook eigen doelstellingen. Nagestreefde kerndoelen bij de activiteiten zijn door de veelheid van leerplandoelen minder transparant. De objectieve bewaking van een volledig aanbod, op basis van bewust geselecteerde doelen en met diepgang gerealiseerd, komt hierdoor in het gedrang.

Op basis van de leerlingenkenmerken, waarbij het Nederlands voor vele leerlingen niet de thuistaal is, zetten de onderwijzers in hoofdzaak in op taalvaardigheidsbevordering. Het onderwijsleerpakket en een aanvullend aanbod voorzien een aantal activiteiten, waarbij de teamleden ook criteria voor de spreekactiviteit aan de leerlingen verduidelijken. Evaluatiekaarten bieden leerlingen kansen om over elkaars aanbod te reflecteren. Naast de spreekvaardigheid ligt hier een accent op het ontwikkelen van de spreekdurf.

Bovenop het onderwijsleerpakket is er dagelijks en intentioneel aandacht voor woordenschatontwikkeling en -uitbreiding. 'Spreken en taal de hele dag' zijn een belangrijk gegeven voor alle teamleden, waarbij, door de keuze van de woordenschat, de lat hoog ligt. Er schuilt nog een meerwaarde in het aftoetsen van de gekozen woordenlijsten aan de gebruiksfrequentie in de functionele mondelinge taalvaardigheid of in relatie met het aanbod in de diverse leergebieden. De onderwijzers brengen de woordkaarten aan op de klaswand. Een stevigere visualisatie kan de semantiek nog verhogen. Teamleden verwoorden de eerste effecten van deze aandacht van de woordenschatuitbreiding vast te stellen.

Naast de spreekvaardigheid zet het team krachtig in op het leesonderwijs in zijn diverse aspecten. Hierbij zijn de taalschatuitbreiding, de gewenning aan de talige structuren in het Nederlands en het leesplezier belangrijke doelen. Voorlezen, activiteiten met diverse boekengenres, de leeshoek, de regelmatige bibliotheekbezoeken en de aandacht voor studerend en begrijpend lezen ondersteunen deze doelen in de praktijk. In de hogere leerjaren geeft dit mogelijkheden om doelen binnen leren leren mee in het aanbod te betrekken. Het klasdoorbrekend tutorlezen en luidop lezen weerspiegelen de aandacht voor de technische leesbevordering.

Het schrijfonderwijs krijgt enerzijds impulsen vanuit een extra aanvullend aanbod. De onderwijzers verwoorden dat foutloos schrijven voor vele kinderen een hele opgave is. Toch vindt het team dit een belangrijk aspect in dit leergebied. Dit uit zich onder andere in de inoefening van vele woordpakketten en diverse inoefenmomenten in de klas en ook thuis. Anderzijds kunnen leerlingen via creatieve schrijfp opdrachten, geleidelijk aan groeien in de schrijfvaardigheid. Leerkrachtafhankelijk stimuleren een aantal onderwijzers het creatief schrijven via een muzische benadering en hanteren een aanpak op maat van het kind. Ze vertrekken hierbij van eenvoudige, maar duidelijke schrijfp opdrachten, dit met het oog op succeservaring.

Naast de methodische benadering van luisteroefeningen vullen teamleden deze activiteiten aan uit andere bronnen. Hierbij vormen de gewenning aan andere vraagvormen of een alternatieve benadering, doelen voor de keuze van het luistermateriaal. Voor andere aspecten binnen Nederlands is het onderwijsleerpakket grotendeels richtinggevend. De taalsystematiek wendt het team in hoofdzaak aan vanuit een functionele visie in groeiende taalvaardigheid.

De onderwijzers hanteren naast de klassikale instructie diverse interactieve en groeiperende werkvormen. Zij plaatsen hierbij 'leren leren' en 'leren van en met elkaar' in de focus. Ook in het hoekenwerk krijgen talige opdrachten een verdiepte of remediërende werkvorm. Taalverwerving en aandacht voor school- en instructietaal vormen dan ook een sleutelactiviteit in alle andere leergebieden. Deze initiatieven bevorderen het actief leren en de brede

harmonische vorming.

De onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers richt zich op het ontwikkelen van een stevige basistaalvaardigheid. Met het stimuleren van de taalontwikkeling wenst het team de leerlingen voldoende redzaam te maken om snel te kunnen participeren aan de gewone klas- en schoolactiviteiten. Het aanleren van de vier taalvaardigheden gebeurt in stappen. Luisteren staat centraal. Daarna leert de leerling de taal begrijpen om stilaan te leren spreken en lezen. Als laatste stap leert de leerling schrijven. Een positief en veilig klasklimaat met voldoende structuur en regelmaat biedt houvast voor het verloop van de schooldag. De onthaalklas vormt de plek bij uitstek om sociale en competente vaardigheden te leren en te oefenen. Samen werken, samen leren en samen beleven zorgen voor een opwaartse spiraal en sociale integratie. Een individueel werkplan kan een aanbod op individuele noden en gedifferentieerde onderwijsbehoeften verder stimuleren en de gestage groei verder in kaart brengen. In functie van het welbevinden en optimale integratie liggen er nog kansen in de samenwerking tussen de wereldklas en de reguliere klassen.

**Onderwijsorganisatie**

*Onderwijstijd  
Klasmanagement*

De onderwijzers besteden ruime onderwijstijd aan de realisatie van het aanbod voor Nederlands. Hierbij krijgt spelling ongeveer een vierde van de onderwijstijd. De hoeveelheid aan toetsen en het leerlingenwerk als huiswerk voor dit onderdeel zouden de indruk kunnen geven dat het team dit domein veel belangrijker inschat dan andere aspecten, dit in tegenstelling met de verwoorde en vastgestelde aandacht voor de andere domeinen.

Naast een aantal meer strikt geleide activiteiten worden leerlingen ook wel uitgedaagd binnen groepswerkvormen. Talige activiteiten vormen in vele klassen een onderdeel van het hoekenwerk, waarbij een verdere inoefening, uitbreiding of remediëring kansen krijgen. De teamleden hanteren hiertoe organisatievormen, waarbij duidelijk is dat over indeling, samenstelling en aanbod gereflecteerd wordt. Om de taal te activeren is intentioneel en herhaald gebruik van taalschat een veel gebruikt principe.

**Materieel beheer**

**Uitrusting**  
*Leermiddelen*

De teamleden beschikken over de nodige leermiddelen om het aanbod te realiseren. In vele klassen zijn lees- en informatieve boeken, al dan niet in samenwerking met de bibliotheek duidelijk aanwezig. Deze gebruiken de onderwijzers regelmatig op intentioneel georganiseerde leesmomenen of tijdens mogelijke vrije momenten.

Een aantal wandplaten, gelinkt aan het onderwijsleerpakket of zelf aangemaakt, ondersteunt in hoofdzaak het spellingonderwijs. Regelmatig doen de onderwijzers een beroep op het digitale bord om de betekenis van woorden te visualiseren en leerlingen deze consecutief te laten verwoorden.

**Evaluatie**

**Evaluatiepraktijk**

*Evenwichtig en representatief  
Leerlingvolgsysteem  
Gericht op bijsturing*

Voor de verschillende domeinen meten de onderwijzers de effecten via de leerpakketgebonden toetsen. Deze geven een vrij uitvoerige en betrouwbare kijk op de leeropbrengsten. In tegenstelling met de gegevens over luisteren, schrijven, spelling en taalbeschouwing, brengt het team de vorderingen van het spreekonderwijs minder expliciet in beeld. Toch beschikken meerdere teamleden over functionele tools om ook voor dit domein een doelgerichte evaluatie op sporen te zetten. Dit weerspiegelt zich dan ook in het rapport dat, en dit in tegenstelling met de verwoorde schoolvisie, slechts zeer sporadisch over spreken communiceert. Deze werking weegt enigszins op een volledige beeldvorming binnen Nederlands over alle domeinen heen.

De onderwijzers wenden een aantal toetsen aan voor het maken van foutenanalyses of het bijsturen van de praktijk. Regelmatig reflecteren de teamleden met de leerlingen over mogelijke fouten en leidt feedback tot vernieuwde aandacht van onvoldoende beheerste aspecten. Hieruit blijkt dat de onderwijzers outputgegevens aanwenden voor het bijsturen van de klaspraktijk of het inspelen op specifieke tekorten bij individuele kinderen.

In het leerlingenwerk is er voldoende aandacht voor correctie en hanteert het team een aantal schoolafspraken. Regelmatig is positieve feedback opspoorbaar.

Naast de leerpakketgebonden evaluatie organiseert het team onder impuls van de zorgwerking de afname van gestandaardiseerde tests. Zo leidde het onderzoek naar de woordenschatkennis tot de structurele actie om de taalschat te vergroten. De afname van leesniveautesten wendt het team aan binnen de organisatie van het leesonderwijs. Andere tests vervolledigen de beeldvorming en zijn voorwerp van gesprek in het multi-disciplinaire overleg.

De eindklas participeert aan een koepelgebonden eindproef. Recent werd de idee opgevat om deze grondig te analyseren en hieruit conclusies te trekken met het oog op de bijsturing of borging van de onderwijskwaliteit op schoolniveau.

**Begeleiding**  
**Leerbegeleiding**  
*Beeldvorming*  
*Zorg*

Naast instructie ondersteunen een aantal activerende werkvormen en een gestructureerd klasmanagement het onderwijsleerproces. De onderwijzers zijn hierbij de eerstverantwoordelijken voor het uitzetten van een rijke leeromgeving en de zorgverstrekking binnen de gehanteerde zorgvisie. Zij groeien in mogelijke differentiatievormen en de aandacht voor elk kind.

De onderwijsorganisatie voorziet in een aantal structurele mogelijkheden om de leerbegeleiding effectief en doelgericht uit te werken. De structurele ondersteuning in de eerste graad en de organisatie van miniklasjes en de vraaggestuurde hulpverlening van de zorgcoördinator zijn hiervan goede voorbeelden. De leerbegeleiding richt zich ook op de organisatie van leesmomen ten met aandacht voor de technische leesaspecten, maar ook voor het leesplezier.

Met regelmaat gestructureerd overleg tussen de onderwijzers en de zorgcoördinator stimuleert een werking die het mogelijk maakt kort op de bal te spelen. De informatie uit het overleg, mogelijk ook met derden slaat het team efficiënt op in het digitale zorgsysteem. Hierdoor is een vlotte beeldvorming en een actiegerichte zorgwerking verregaand gegarandeerd.

**Professionalisering**  
**Deskundigheidsbevordering**  
*Interne expertise*  
*Nascholingen*

De onderwijzers hospiteren bij elkaar, waardoor interne expertise en ervaringen onder elkaar gedeeld worden. Een externe dienst ondersteunt een aantal initiatieven om het differentiëren, het hoekenwerk en coöperatieve werkvormen op de klasvloer meer effectief te organiseren.

De leerkrachten van de wereldklas benutten in mindere mate de mogelijkheid om expertise te delen met gelijkaardige initiatieven of om gerichte bijscholingen, geënt op taalvaardigheidsverhoging of sociale integratie te volgen. Het zoeken naar een gepaste ondersteuning en het verbreden van de werking vormen een aandachtspunt.

### 3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

#### **Voldoet**

De onderwijzers slagen er in om de eindtermen voor wereldoriëntatie in voldoende mate te bereiken. Zij realiseren een aanbod met een evenwichtige domeinvulling en voldoende verticale samenhang. Toetsen geven een beeld van verkregen onderwijseffecten. Naast kennisverwerving heeft het team groeiende aandacht voor vaardigheden en inzichten. Een rijk gamma aan doelgerichte leeruitstappen ondersteunen een schoolvisie waarbij beleven, waarnemen en exploreren belangrijke wereldoriënterende competenties zijn.

**Curriculum**  
**Onderwijsaanbod**  
*Referentiekader*  
*Planning*  
*Evenwichtig en volledig*  
*Samenhang*  
*Brede harmonische vorming*  
*Actief leren*

Uit de vaststelling dat het wereldoriënterend aanbod te weinig samenhang en onvolledigheid vertoonde, startten de onderwijzers een drietal jaar geleden naar het zoeken naar een afdoend antwoord op de vraag naar de realisatie van een krachtig en volledig wereldoriënterend aanbod. Dit leidde tot het uitproberen en vergelijken van een aantal onderwijsleerpakketten. Het team maakte na een vergelijkende studie met het leerplan en vanuit een visie dat het leerpakket onder andere ook krachtige talige componenten dient te bevatten een keuze. Ze voerde het onderwijsleerpakket structureel in voor de hele lagere afdeling.

Na een eerste jaar, waarbij het onderwijsleerpakket grondig verkend werd, groeien de onderwijzers nog steeds in een flexibele hantering van dit bronnenmateriaal. Momenteel vullen meerdere teamleden dit pakket aan met verdiepende activiteiten of breiden zij het aanbod uit met specifieke thema's in de voorziene vrije ruimte. Het geheel weerspiegelt een evenwichtig en volledig aanbod met garanties op voldoende continuïteit en samenhang. Sinds vorig schooljaar doen de hoogste leerjaren ervaringen op waarbij naast de voorziene instructies, projectwerking wordt opgezet. Deze aanpak stimuleert leerlingen tot zelfstudie en individuele groepsverwerking. Kenmerkend hierbij zijn een leergebiedoverkoepelende benadering, waarbij leerlingen zeer betrokken werken aan opdrachten of groepsactiviteiten. Een aandachtspunt hierbij is de formulering van bredere leergebiedoverschrijdende dominante doelen, die verder reiken dan de actueel geformuleerde wereldoriënterende doelen. Een flankerend aanbod voorziet in de verkeers- en mobiliteitseducatie.

In hun planningsdocumenten vermelden de meeste onderwijzers lesdoelen en een resem van leerplandoelen. Beide zijn vanuit de handleiding gekoppeld aan het digitaal planningsplatform. Knap hierbij is de regelmatige link naar aspecten van leren leren, sociale vaardigheden en de integratie van ICT (informatie- en communicatietechnieken). Toch belemmert de veelheid aan leerplandoelen een gerichte kijk op de meest relevante hoofddoelen voor de betrokken activiteit. Dit bemoeilijkt de bewaking van een overzicht van intentioneel voorziene leerplandoelen binnen de verschillende bestaansdimensies.

De onderwijzers trachten waar mogelijk hun aanbod zo dicht mogelijk bij de leefwereld van de kinderen te laten aansluiten. Belangrijke wereldoriënterende werkvormen, zoals waarnemen, beleven, exploreren en experimenteren vinden hun weg in tal van doordacht geplande en aan thema's gekoppelde leeruitstappen. Ook de extra-murosactiviteiten spelen hierop in, maar hebben primair een sterk sociale inslag. De onderwijzers weten informeel van elkaars verrijking van dit aanbod af, maar de vele waardevolle initiatieven leiden vooralsnog niet tot de uitwerking van een omgevingsboek. Uit de prioriteitenplanning blijkt dat de school dit wel als actiepunt naar voor schuift. De naaste omgeving in de klas brengen, het gebruik maken van 'experten' en tal van visualisaties ondersteunen de aanpak in dit leergebied.



Zowel vanuit het onderwijsleerpakket, maar ook vanuit de noodzaak van de leerlingenkenmerken is er veel samenhang tussen wereldoriëntatie en de algemene taalverwerving. Waar mogelijk zijn er tevens linken met muzische vorming en de leergebiedoverschrijdende eindtermen.

Lopende thema's zijn duidelijk in het klasbeeld opmerkelijk. Een aantal visualisaties of syntheses verlevendigen een tijd lang de aandacht voor een behandeld onderwerp. Hoewel in de meeste klassen tijd- en ruimtekaders voorhanden zijn, zijn er nog geen bindende schoolafspraken over een aantal aspecten van wat standaard aan de klaswanden dient voorzien te zijn. Zo kunnen een aantal geografische kaarten een vaste stek krijgen in het klasbeeld en zijn oriënterende aanduidingen, dag- en weerkalenders niet overal even functioneel aanwezig.

Actualiteit krijgt in diverse leerjaren specifieke aandacht. Vooral in de hogere leerjaren zijn hierover concrete afspraken. De bespreking van de zeer diverse invulling biedt kansen tot het groeien in burgerzin, kritische ingesteldheid, taalvaardigheid en een verhoogde integratie in de multiculturele en plaatselijke samenleving.

De school profileert zich als MOS-school (Milieu op school). Hierdoor verwerven leerlingen attitudes naar een milieubewuste samenleving en educatieve duurzame ontwikkeling.

De onderwijzers participeerden aan een nascholing over techniek. De school beschikt tevens over een techniekmobiel en een aantal onderwijzers heeft aandacht voor techniek in het hoekenwerk.

#### **Materieel beheer**

##### **Uitrusting**

##### *Leermiddelen*

De onderwijzers beschikken over voldoende leermiddelen om een didactisch verantwoord wereldoriënterend onderwijs uit te werken. Alle klassen beschikken over digitale borden en op vraag kunnen leerlingen aan de slag met digitale instrumenten. Uit de observaties blijkt dat vele leerlingen deze media vlot kunnen hanteren. Daarnaast claimt de school een visie dat naast deze mogelijkheden ook andere bronnen, zoals informatieve boeken, kranten en atlanten waardevolle informatie verschaffen.

##### **Evaluatie**

##### **Evaluatiepraktijk**

##### *Evenwichtig en representatief*

##### *Leerlingvolgsysteem*

##### *Gericht op bijsturing*

De onderwijzers hanteren in hoofdzaak onderwijsleerpakketgebonden en soms licht aangepaste toetsen om een zicht te krijgen op de verworven kennis, inzichten en vaardigheden. Sommige onderwijzers selecteren hierbij vragen die verwijzen naar kerndoelen en informeren leerlingen over de te bereiken basiskennis via leerlingendoelen of studiewijzers. De evaluatie is vrij evenwichtig en representatief, conform het aanbod. Toch hebben een aantal toetsen nog een overwegend talig en reproductief karakter.

Vooraf in de hogere leerjaren is er een aanzet tot groeiende aandacht voor andere vormen van evalueren. Zo zijn de beoordeling van leerlingenpresentaties, observaties van de uitvoering van groepsopdrachten of de praktische uitvoering van een technische opdracht, aspecten van een kijk op breder evalueren. Deze belangrijke gegevens trekken de onderwijzers niet altijd door tot in de eindevaluatie en de rapportering.

De rapporten vermelden een cijfer voor wereldoriëntatie. Het overzicht bij het rapport geeft enig idee waarop het behaalde resultaat stoelt. In het

leerlingvolgsysteem slaan de onderwijzers de behaalde resultaten op. De bijsturing omvat voornamelijk de nabespreking van een aantal evaluatiegegevens met de leerlingen.

|                        |                                                                          |
|------------------------|--------------------------------------------------------------------------|
| <b>Begeleiding</b>     | De onderwijzers ontvangen een zekere beeldvorming via het klaswerk en de |
| <b>Leerbegeleiding</b> | toetsen van de leerling. De zorgzame werking omvat vooral de momentane   |
| <i>Beeldvorming</i>    | ondersteuning van leerlingen bij de verwerking van opdrachten.           |
| <i>Zorg</i>            |                                                                          |

### **3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?**

De inspectie onderzocht de bewoonbaarheid, de veiligheid en de hygiëne aan de hand van een vragenlijst en bekeek tijdens de doorlichtingsfase in het algemeen de gehele infrastructuur.

Basisschool De Griffel bestaat uit twee naast elkaar liggende grote gebouwen, met veel buitenoppervlakte. De gebouwen dateren uit de hoogdagen van de mijnindustrie en werden in de jaren negentig grondig gerenoveerd. De oorspronkelijke architectuur bleef hierbij bewaard, maar de gebouwen werden totaal aangepast aan wat hedendaags onderwijs kan verlangen.

Op 1 september 2014 wierf de scholengemeenschap een nieuwe preventie-adviseur aan, die met een basisopleiding startte. Hoewel de school op een vrij systematische wijze de situatie van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne in het verleden bewaakte, bleek bij de overdracht voor verschillende aspecten van dit beleid dat een dringende inhaaloperatie nodig was. De preventie-adviseur beschikt hiervoor over negen lestijden voor vijf scholen, wat in aanvang een vrij beperkt aantal werkuren is met het oog op het bijsturen van de werking. In samenspraak met het beleid werden nog tijdens de doorlichting een aantal tekorten weggewerkt. Een aantal afspraken en mandaten naar de preventie-adviseur zijn duidelijk gesteld en vinden meteen hun opstart. Zo werd een nieuw overlegorgaan binnen de school opgericht en zijn hier de eerste afspraken naar een betere communicatie met het ganse schoolteam gemaakt. Zeer recent kocht de scholengemeenschap een digitaal ondersteunend programma om de uitwerking van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne te faciliteren. Een concrete planning en een consecutieve benadering van een aantal op te volgen opdrachten vormen alvast een prioriteit.

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenning bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de opstart van deze opdracht voor de preventie-adviseur, rekent de inspectie op de daadkracht van het beleidsvoerend vermogen van de school en de systematische aanpak van de preventie-adviseur om van de aspecten van de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne een permanent en belangrijk aandachtspunt te maken.

### **3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?**

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

| <b>Onderzochte erkenningsvoorwaarde</b>                                                                                                                                 |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)                                                                      | ja |
| Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)        | ja |
| Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°) | ja |

### 3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

| Onderzochte regelgeving                                                                                                                                                                                                                                                         |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)</b>                                                                                                                                                                | ja |
| • geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen                                                                                                                                          | ja |
| • de bijdrageregeling                                                                                                                                                                                                                                                           | ja |
| • de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal                 | ja |
| • het recht op inzage door de ouders en hun recht op toelichting bij de gegevens die op de leerling betrekking hebben, waaronder de evaluatiegegevens die worden verzameld door de school                                                                                       | ja |
| • informatie over extra-murosactiviteiten                                                                                                                                                                                                                                       | ja |
| • de afspraken in verband met het rookverbod                                                                                                                                                                                                                                    | ja |
| • het reglement inzake tucht en schending van de leefregels van de leerlingen, met inbegrip van een preventieve schorsing, een tijdelijke uitsluiting of een definitieve uitsluiting en inzake de beroepsprocedure, inbegrepen het hanteren van redelijke en haalbare termijnen | ja |
| • de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend, met inbegrip van de beroepsprocedure                                                                                                                                                                            | ja |
| • bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis                                                                                                                                                                                                                     | ja |
| • de afspraken in verband met onderwijs aan huis                                                                                                                                                                                                                                | ja |
| • richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen                                                                                                                                                                                                                              | ja |
| • afspraken in verband met huiswerk, agenda's, leerlingenevaluatie en rapporten                                                                                                                                                                                                 | ja |
| <b>Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)</b>                                                                                                                                                                                           | ja |
| <b>Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)</b>                                                                                                                                                                 | ja |
| • de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt                                                                                                                                   | ja |
| • de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen                                                                                                                                                                                                 | ja |
| • de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert                                                                                                                                                                                 | ja |
| • de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs                                                                                              | ja |
| • de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen                                                                                                                           | ja |
| <b>Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)</b>                                                                                                                                                     | ja |
| <b>Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)</b>                                                                                                 | ja |
| <b>Indien de school onthaalonderwijs voor anderstalige leerlingen organiseert, is er dan een individueel werkplan voor de leerling? (BVR personeelsformatie)</b>                                                                                                                | ja |
| <b>Indien de school onthaalonderwijs voor anderstalige leerlingen organiseert, voorziet ze dan voor de leerkrachten nascholing taalvaardigheid en sociale integratie? (BVR personeelsformatie)</b>                                                                              | ja |
| <b>Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)</b>                                                                                                                    | ja |
| <b>Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)</b>                                                                                                                        | ja |
| <b>Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)</b>                                                                             | ja |
| <b>Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)</b>                                                                                                                                                                                        | ja |

## 4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

### 4.1 Leerbegeleiding

**Doelgerichtheid** Het schoolteam werkte vrij recent aan een vernieuwde visie van haar eigen opvoedingsproject, waarin zorg als een basisattitude vermeld staat. Leerbegeleiding omschrijft het schoolteam als een vermogen om elk kind voldoende kansen te geven, op zoek te gaan naar eigen mogelijkheden via aangepaste uitdagingen en realistische verwachtingen. Vanuit de grote diversiteit van de schoolpopulatie is differentiatie hierbij een sleutelbegrip, met aandacht voor onderwijs 'meer op maat', het welbevinden, het graag naar school komen en het opdoen van succeservaring. Dit moet uitmonden in een persoonlijk groeiperspectief, het ontdekken van eigen mogelijkheden, indien mogelijk, via het zelf in handen nemen van het leren. Het schoolteam bouwt hierin ervaring op en blijft zoeken naar mogelijkheden om deze visie te concretiseren en te implementeren op de klasvloer. Een gedreven en vernieuwingsbereid zorgteam spant zich hiervoor in.

De school heeft in het verleden reeds heel wat ervaring opgedaan met tal van vroegere initiatieven, aangestuurd door de Vlaamse overheid. Ze is gestaag gegroeid in de uitbouw van haar werking. Momenteel beschikt de school over een doorgesproken zorgwerking, waaruit duidelijke verantwoordelijkheden en taken voor alle betrokken partners uitgestippeld zijn. Deze worden door het schoolteam gedragen en bieden, gezien de vele SES-lestijden, mogelijkheden tot een doelgerichte werking.

De school beschikt in beide afdelingen over een volwaardige zorgcoördinator, die regelmatig met de directeur en andere partners in structureel overleg gaat. Dit bevordert een gedragen en doelgerichte werking.

**Ondersteuning** Om de visie te concretiseren volgden meerdere teamleden nascholing in het differentiëren. Uit gesprekken en klasbezoeken blijkt dat ze hierin vaardigheid verworven hebben. Een aantal onderwijsleerpakketten ondersteunt een werking binnen een gedifferentieerd aanbod. Als eerstverantwoordelijken voor de zorg vervullen de leerkrachten een brugfunctie in het detecteren van zorgvragen en het mogelijk doorspreken met de ondersteuners of de zorgcoördinatoren. Zelf gaan meerdere teamleden in gesprek met kinderen om werkpunten en afspraken vast te leggen. Mooie voorbeelden zijn er vanuit het zorgbeleid met een gelijkaardige werking en in overleg met ouders gemaakt.

De onderwijsorganisatie ondersteunt via een aantal structurele maatregelen een gerichte leerlingenwerking. Naast de afdelingsspecifieke zorgcoördinatoren zijn er zorgondersteuners voornamelijk in de eerste graad en bij de vier- en vijfjarige kleuters, waarbij ingezet wordt op de talige problematiek en in de lagere afdeling ook op wiskundige aspecten. Betrokken teamleden hebben regelmatig overleg met elkaar om de werking zo effectief mogelijk uit te voeren. Ook het georganiseerd overleg tussen parallelklassen in de beide afdelingen en de open professionele houding, zeker in de lagere afdeling, geven kansen tot leren van elkaar en het uitwisselen van ervaringen. De kleuterafdeling zoekt naar een meer totale benadering van zorgaspecten, maar wenst voorlopig te focussen op de

talige ontwikkeling bij taalzwakke of anderstalige kinderen. Voor de lagere afdeling biedt de wereldklas extra mogelijkheden voor anderstalige nieuwkomers om aan schoolgewenning, socialisatie en taalverwerving te werken. Het verder uitwerken van de individuele werkplannen biedt hier nog een perspectief om een aanbod op basis van individuele noden steviger te ondersteunen.

Andere leerjaren kunnen vraaggestuurd beroep doen op de zorgcoördinatoren en hanteren het principe waarbij naast zelfstandig werk voor een aantal kinderen miniklasjes opgezet worden. Een aantal SES-lestijden wendt de school aan tot groepsverkleining, wat een meer kindgerichte ondersteuning meer haalbaar maakt. De eindklassen differentiëren verregaand in het wiskunde-onderwijs. Alle initiatieven leiden tot een gestage groei van de kwaliteit van de leerbegeleiding.

Ter ondersteuning van de registratie van de zorginitiatieven hanteren de zorgcoördinatoren en teamleden een digitaal registratiesysteem. Hierin vinden de belangrijkste bevindingen, besluiten en kort omschreven acties een onderdak. Het schoolteam vindt het belangrijk dat het systeem functioneel te hanteren valt en vrij van planlast blijft.

In de beide afdelingen ondersteunt een aantal gestandaardiseerde tests de beeldvorming. Enkele vormen de basis om remediërende activiteiten te organiseren, groepsindelingen te verantwoorden of vernieuwende acties vanuit deze signaalfunctie op te starten.

Een vrij beperkt aantal kinderen ontvangt ondersteuning via sticordi-maatregelen of curriculumdifferentiatie. Hierdoor doet het team in de lagere afdeling de eerste ervaringen op met een gedifferentieerde evaluatie.

**Doeltreffendheid** In de meeste klassen is er een groepsklimaat, waarbij welbevinden en betrokkenheid hand in hand gaan met duidelijke regels, afspraken en respect. Hierdoor krijgen het opdoen van leerervaringen en een zorgzame werking effectieve kansen in een rustig en aangenaam leerklimaat.

Een aantal gestandaardiseerde tests focust nog sterk op technisch-cognitieve processen. Toch is de school zich meer en meer bewust dat de communicatieve taalvaardigheidsverhoging een belangrijke uitdaging vormt in het creëren van verdere ontwikkelingsmogelijkheden.

In de kleuterafdeling is de analyse van zorgvragen en een adequaat antwoord hierop, iets minder duidelijk aanwezig. Hierdoor blijft mogelijk een aantal kleuters met andere dan talige zorgen iets meer van een doeltreffend aanbod verstoken.

**Ontwikkeling** In de nabije toekomst wil het schoolteam haar zorgwerking geleidelijk verder optimaliseren. Hierbij blijven er uitdagingen liggen in verdere professionalisering en verdieping in de differentiatie. Het team stelt zich vragen bij een mogelijke uitvoering van het M-decreet in relatie met haar professionaliteit en draagkracht.

## 4.2 Evaluatiepraktijk

**Doelgerichtheid** Impliciet hanteert het schoolteam een visie over de evaluatiepraktijk die zich enerzijds richt op het in beeld brengen van de ontwikkeling of de leerwinsten van de leerlingen. Anderzijds wenst het team de evaluatiegegevens te gebruiken als startbasis voor het opzetten van individuele hulp en alternatieve leertrajecten, maar ook in functie van het nemen van beslissingen en het bijsturen van de praktijk.

Het beleidsteam zet geleidelijk aan een evaluatiepraktijk, die voor verschillende deelaspecten afstapt van cijfers, en mogelijk evolueert naar andere vormen van evaluatie. De procesmatige aanpak en de persoonlijke groei van kinderen vatten, vervult een meer centrale rol.

Een en ander zijn een gevolg van de evaluatie van het muzisch gebeuren, aangestuurd door een schoolbetrokken externe partner die reeds jaren ondersteunt in de diverse aspecten van het muzisch actief zijn. In dit evaluatieproces zijn de leerlingen sterk betrokken.

Enig gevaar schuilt erin dat het schoolteam al te vlug een overstap wenst te maken naar een veranderende rapporteringspraktijk, zonder voorafgaandelijk een duidelijke visie over 'hoe evalueren' binnen dat leergebied grondig te overdenken. Het schoolteam houdt in dit proces minder rekening met aangereikte denkpistes uit de leerplannen of specifieke literatuur.

**Ondersteuning** Momenteel tracht de kleuterafdeling een doelgerichte evaluatie uit te werken door het in beeld brengen van het welbevinden en de betrokkenheid, als basisprocessen en voorwaarden voor competentieontwikkeling. De gescreende scores zijn vooralsnog eerder gestoeld op een buikgevoel en minder op objectieve criteria. Een meer doorgedreven beeldvorming naar de ontwikkeling binnen de diverse meer leergebiedgebonden basiscompetenties komt amper voor. Enige gegevens zijn af te leiden uit de observaties van de kleuteronderwijzers.

Bij de vier- en vijfjarigen voorzien de kleuteronderwijzers een aantal genormeerde toetsen. De teamleden hanteren deze gegevens als een vergelijkingspunt met hun eigen praktijkervaring. Ondersteunende externe hulpverlening beperkt zich enkel tot een talig aanbod bij de meest taalzwakken.

De lagere afdeling wendt voor een aantal leergebieden de leerpakketgebonden toetsen aan. Deze geven over een aantal domeinen meer concrete informatie. De onderwijzers hanteren hier een systeem van permanente evaluatie, dat viermaal tot een rapport leidt. Ouders worden op regelmatige basis betrokken bij de bespreking van de leerresultaten en vorderingen. Hoewel de onderwijzers activiteiten en effecten van het spreek- en luisteronderwijs verwoorden, trekt deze evaluatie, in tegenspraak met de visie en de noden van vele leerlingen, zich niet door tot in de rapportering. Ook over de leergebiedoverschrijdende eindtermen, die geïntegreerd in het aanbod aanwezig zijn, doet het schoolteam weinig tot geen uitspraken. Knap is het sportrapport, dat over diverse aspecten binnen lichamelijke opvoeding een bepaald ontwikkelingsniveau aangeeft. Voor muzische vorming doorloopt het lagere schoolteam een traject, waarbij de evaluatie nu grondig onder de loep genomen wordt, in samenwerking met een externe partner. Aan de schoolafpraak om gespreid over het hele schooljaar om minstens twee keer over elk domein te rapporteren, wordt voldaan. De mate waarop de beoordeling het resultaat is van het verwerven van mogelijke technieken, het evolueren in het creatieve proces en de persoonlijke beleving

van de leerling, is minder duidelijk.

Aangestuurd vanuit de zorgwerking ondersteunen een aantal genormeerde tests het leerproces. Deze focussen in hoofdzaak op technische aspecten binnen Nederlands en wiskunde, maar richten zich ook tot de taalschatverrijking. Uit deze gegevens stuurt het beleidsteam een aantal acties aan, die groeien in hun doeltreffendheid, maar niet altijd exact meetbaar zijn.

**Doeltreffendheid** Vanuit hoger vermelde vaststelling dat de kleuteronderwijzers weinig specifieke effecten of ontwikkelingen op basis van relevante leerplandoelen of competenties enten, is de evaluatiepraktijk in deze afdeling weinig doeltreffend. De eerder fragmentarische benadering geeft zeker geen volledig beeld over de totale persoonlijkheidsontwikkeling van de kleuters. Een hierop geënte zorgwerking kan dan ook nog aan diepgang en verbreding winnen. In de lagere afdeling is de evaluatie binnen een aantal domeinen van Nederlands, wiskunde en Frans overwegend doeltreffend te noemen. De onderwijzers geven aan deze output als betrouwbaar en valide te ervaren. Weliswaar is er enige discrepantie tussen de meer genormeerde gegevens, maar teamleden reiken hiervoor een aantal verklaringen aan. Er liggen nog mogelijkheden in het opwaarderen van de evaluatie en de rapportering van het wereldoriënterend onderwijs door aan de verworven vaardigheden en inzichten een grotere impact te geven. Hierdoor zal de doeltreffendheid naar het bereik van een aantal leerplandoelen nog verhogen.

**Ontwikkeling** Voor de nabije toekomst wil het schoolteam verder nadenken over andere evaluatievormen binnen een aantal leergebieden. Aspecten van breed evalueren en gedifferentieerd evalueren, staan in een aanvangsfase. Over mogelijkheden om de leergebiedoverschrijdende eindtermen te evalueren is nog minder nagedacht. Deze eindtermen zijn daarvoor te weinig gekend. Over een en ander een tijdpad uitzetten, gekoppeld aan de nodige deskundigheidsbevordering kan hier de ontwikkeling van de evaluatiepraktijk verder doen evolueren.

## 5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

- Leiderschap** Basisschool De Griffel heeft een beleidsteam, bestaande uit de directeur en twee zorgcoördinatoren, dat samen het pedagogisch-didactisch beleid richt, aanstuurt en begeleidt. De directeur wil te midden van zijn schoolteam staan en geeft veel inspraak en medeverantwoordelijkheid. Dit leidt tot een doorgedreven participatieve leiderschapsstijl in een open beleid. Een vlotte communicatie en informatiedoorstroming faciliteert een gelijkgerichte kijk en onderwijsbenadering. Naast een intern netwerk doet de school regelmatig beroep op tal van externe ondersteuners om vernieuwingen te implementeren of om het onderwijsaanbod en de organisatie te ondersteunen. Dit alles culmineert in een schoolteam dat voor de school wil gaan. Terecht uitten vele teamleden de verbondenheid, de professionele openheid en de collegiale sfeer als een van de sterkste punten van het Griffelteam. Een hoge betrokkenheid en een grote mate van tevredenheid en wederzijds respect zijn de basis om voor vernieuwingen te gaan en uitdagingen ter harte te nemen.
- Visieontwikkeling** De school rekruteert haar leerlingen in hoofdzaak uit de onmiddellijke omgeving. Vele kinderen hebben een anderstalige achtergrond en brengen een verscheidenheid aan cultuurelementen in de school. De schoolvisie en de klaswerking stemt het team af op de multiculturele diversiteit en beschouwt deze als een meerwaarde voor het onderwijs. Recent boog het schoolteam in samenwerking met externe begeleiders zich over een vernieuwd en gedragen eigen opvoedingsproject. Hierin zijn respect betonen, groeikansen creëren, talenten ontwikkelen en geloven in iedere leerling, belangrijke principes. Deze visie past het schoolteam ook in de praktijk effectief toe. Ze weet hierbij een onderwijsorganisatie op te zetten die gesmeed is op de noden van de leerlingenpopulatie: een uitgebreide zorgwerking en aandacht voor taalvaardigheidsontwikkeling. Tevens streeft het team om de middenweg te bewandelen tussen enerzijds welbevinden en graag naar school komen en anderzijds het bieden van structuur, veiligheid, schoolafspraken en discipline. Reeds vele jaren loopt er in de school een rode draad die muzische accenten en talenten sterk in de verf zet. Deze keuze biedt vele kinderen kansen om naast de cognitieve ontwikkeling succeservaringen op te doen binnen een ander aspect van het menszijn. Het schoolteam wil de toevertrouwde leerlingen kansen bieden in het uitgroeien tot burgers met een kritische maar brede kijk op mens en maatschappij. Vanuit een sterk geloof in deze visie onderneemt het team hierin diverse initiatieven, waardoor onderwijs ook een stukje bijdraagt tot opvoeding en waardenoverdracht. Regelmatig betreft de school de ouders bij verschillende onderwijsaspecten en vervult zij een sociale rol in het plaatselijk maatschappelijk bestel.
- Besluitvorming** Maandelijkse personeelsvergaderingen, alternerend per afdeling, de verschillende structurele overlegmomenten binnen het beleidsteam, maar ook tussen zorgverantwoordelijken en klasleerkrachten en tussen de teamleden onderling, bieden mogelijkheden tot een participatief gedragen besluitvorming. Het schoolteam geeft aan dat een open professionele houding kansen biedt om over diverse onderwijskundige aspecten te wikken en te wegen. Einddoel is het vinden van een consensus. Desgevallend overlegt en beslist de directeur zelf. Hierbij laat hij zich adviseren door de zorgcoördinatoren.



In de communicatiedoorstroming hanteert het beleidsteam meerdere instrumenten. Zo zijn de wekelijkse mededelingen voor de volgende werkweek een gesmaakt instrument bij de teamleden. Informatiedoorstroming en communicatie lopen tot ieders tevredenheid. De directeur is vlot bereikbaar en aanspreekbaar en zoekt naar constructieve oplossingen, wat de cohesie en het welbevinden binnen het team ten goede komt.

Anderzijds mogen de leerkrachten binnen hun klaswerking veel persoonlijke verantwoordelijkheid opnemen om de praktijk gestalte te geven of vernieuwingen op de werkvloer uit te bouwen. Meerdere teamleden zijn hierin erg gedreven en sterk vernieuwingsbereid. Het duidelijk doorspreken van een beperkt aantal goed afgewogen prioriteiten voor het hele team, deze in een tijdpad uitwerken, van de nodige diepgang voorzien, aansturen en opvolgen, blijft een aandachtspunt.

**Kwaliteitszorg** Via een aantal outputgegevens, voornamelijk vanuit gestandaardiseerde tests, tracht de school zicht te krijgen op haar kwaliteit. Een aantal van deze data wendt de school aan om na overleg vernieuwde acties op te zetten. Zo startte de school vorig schooljaar met gericht woordenschatonderwijs en zet ze, vertrekkende van de inputkenmerken van de leerlingen, meer en meer in op het verhogen van de mondelinge taalvaardigheid. Een wetenschappelijk onderzoek naar meertaligheid in de basisschool en uitgeschreven acties in het taalbeleidsplan ondersteunen deze aanpak. Ook de verhoogde aandacht voor leesonderwijs en de doorgedreven differentiatie voor wiskunde in een aantal klassen zijn voorbeelden van kwaliteitsverhogende initiatieven. Uit de bevraging van ouders en leerlingen blijkt algemeen een grote tevredenheid. In overleg met het leerlingenparlement weet de school een aantal acties op te zetten, die tegemoet komt aan de vragen van de kinderen. De school startte recent met een grondige analyse van de koepelgebonden eindproeven. Het beleidsteam heeft de bedoeling deze resultaten op schoolniveau verder bespreekbaar te stellen met het oog op het borgen van goede praktijk en het uitwerken van eventuele bijsturingen.

**GOK- en zorgbeleid** Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid op de analyse van data die de meest relevante noden van leerlingen in kaart brengt. De school heeft zicht op het aantal leerlingen dat vanuit het eerste leerjaar doorstroomt tot het zesde leerjaar zonder leerachterstand op te lopen. Ze zet acties op om de doorstroom te bevorderen. Het schoolteam heeft een duidelijke visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het team organiseert de acties sterk vanuit operationele doelen die aansluiten bij de noden van de leerlingen. De schoolorganisatie zorgt er in toenemende mate voor dat het team de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid bereikt. De acties op leerling-, leraren- en schoolniveau die het schoolteam uitwerkt, sluiten grotendeels aan op de vooropgestelde doelen. Hierbij is er ook enige aandacht voor kleuterparticipatie. Het zorgteam evalueert de effecten van de acties binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid. Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van de meeste teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid.

## **6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL**

### **6.1 Wat doet de school goed?**

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- Het team van de lagere afdeling realiseert een gradueel, samenhangend en evenwichtig onderwijsaanbod voor Nederlands en wereldoriëntatie in relatie tot de eindtermen.
- Het schoolteam en de verantwoordelijken voor de wereldklas leveren inspanningen om via woordenschatonderwijs de mondelinge taalvaardigheid van de anderstalige leerlingen te bevorderen.
- De onderwijzers besteden veel aandacht aan diverse leesvormen, waarbij technische en begrijpende leesaspecten naast het leesplezier gestimuleerd worden.
- Het schoolteam ondersteunt het wereldoriënterend onderwijs met verrijkende leeruitstappen. De onderwijzers in de lagere afdeling wakkeren onderzoeksvaardigheden en -houdingen aan en linken dit leergebied aan de leergebiedoverschrijdende eindtermen.
- De onderwijzers wenden binnen wereldoriëntatie activerende werkvormen aan, werken een krachtig hoeken- en projectwerk uit en brengen in de hogere leerjaren actualiteit structureel en waardevol in het aanbod.

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- De organisatie van de leerbegeleiding leidt tot een doeltreffende en flexibele inzet van mensen en middelen en stuurt een structurele aanpak aan.
- De aanpak van de zorgwerking om zowel op leerkracht als op leerlingenniveau structureel ondersteuning te bieden, leidt tot een gestage groei van de kwaliteit van de leerbegeleiding op school-, klas- en leerlingenniveau.
- In de lagere afdeling leidt de evaluatie binnen de leergebieden waarvoor een onderwijsleerpakket voorhanden is, tot een vrij objectieve beeldvorming. Enkele goede praktijkvoorbeelden vormen de aanzetten om een domeinspecifieke evaluatie in muzische vorming, de opgestarte aspecten van breed evalueren in wereldoriëntatie en het sportrapport.
- Het schoolteam wendt een aantal gestandaardiseerde outputgegevens aan met het oog op het opzetten van nieuwe acties, bijstellingen, remediëring of een aangepaste onderwijsorganisatie.
- Vele teamleden zijn bezorgd om een positief en rijk klasklimaat te scheppen, met het oog op een hoog welbevinden, het creëren van een zorgzame omgang en differentiatiemogelijkheden.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- Het beleidsteam streeft naar een participatieve en democratische leiderschapsstijl, waarvan een vlotte communicatie- en informatiedoorstroming deelaspecten zijn.
- Het schoolteam weet een goed samenspel te organiseren tussen welbevinden, respect voor elkaar en het graag naar school komen in relatie tot duidelijke structuren, afspraken en voldoende discipline.
- Het beleidsteam creëert ruimte waarbinnen leerkrachten binnen de schoolvisie de praktijk een eigen vorm mogen geven en hierin verantwoordelijkheden dragen.
- Veelvuldig overleg op diverse niveaus zorgt voor een meer gelijkgerichte benadering en invulling van het onderwijsaanbod.

## **6.2 Wat kan de school verbeteren?**

### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De kleuteronderwijzers kunnen de hoekenwerking verder optimaliseren in functie van een doelgerichte talige ontwikkeling en de mogelijkheden tot zelfstandig exploreren en experimenteren uitbreiden.
- De kleuteronderwijzers kunnen gemaakte afspraken over een functionele en gradueel uitgewerkte aanwending van de kalenders heropfrissen.
- De onderwijzers kunnen de tijd- en ruimtekaders en de verankering van de actualiteit aan deze kaders verder optimaliseren.

### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- De kleuteronderwijzers kunnen hun observatiegegevens krachtiger afstemmen op dominante leerplandoelen binnen de diverse leergebieden of competentievelden.
- De onderwijzers kunnen de evaluatiegegevens binnen het domein spreken en luisteren een meer pregnante plaats in de evaluatie- en rapporteringspraktijk geven.
- De onderwijzers kunnen de leergebiedoverschrijdende eindtermen heropfrissen en in overeenstemming met de schoolvisie hierover communiceren in de rapporten.
- Het schoolteam kan blijven investeren in verder doorgedreven, maar haalbare differentiatiemogelijkheden.
- De leerkrachten van de wereldklas kunnen het individueel werkplan langdurig vervolledigen met observaties en gegevens, ten einde het onderwijsaanbod nog krachtiger af te stemmen op de noden van het individuele kind.

### **Wat betreft het algemeen beleid**

- Het beleidsteam kan vanuit de noden van leerlingen of leerkrachten een aantal goed geselecteerde en gedragen prioriteiten afbakenen. Voorzie hier een duidelijk tijdpad, een goede ondersteuning en volg gemaakte afspraken consequent op.
- Het beleidsteam kan een aantal outputgegevens nog verder grondig analyseren om het goede te borgen en noodzakelijke bijstellingen uit te werken.

## **6.3 Wat moet de school verbeteren?**

### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De kleuteronderwijzers moeten bij de kleuters in een aanbod voorzien voor Nederlands en wereldoriëntatie dat voldoende dekkend is op de ontwikkelingsdoelen via het toepassen van de leerplannen.

## 7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

### **BEPERKT GUNSTIG**

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'**
  - \* voor het **kleuteronderwijs** omwille van het niet voldoen aan de onderwijsdoelstellingen voor Nederlands, wereldoriëntatie.

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf **04-12-2017** opnieuw een controle uit.

### **GUNSTIG**

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** voor het **lager onderwijs**.
- voor de **erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'**.
- voor de **overige erkenningsvoorwaarden**.

## 8 OVERIGE REGELGEVING: REGELING VOOR VERVOLG

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

| Namens het inspectieteam                                          | Voor kennisname namens het bestuur                      |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
|                                                                   |                                                         |
| <b>Paul LEMMENS</b><br>de inspecteur-verslaggever                 | <b>DANIELLE STAPPERS en KRIS SILDEN</b><br>de directeur |
| Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school |                                                         |